
Les 2 CKV Gezondheid en seksualiteit

Titel CKV Gezondheid en seksualiteit

Onderwerp Gender vanuit de kunsten en verschillende disciplines, rituelen

Tijdsduur Blokkuur

Doel Aan het einde van de les hebben de leerlingen de volgende termen geleerd;
Gender/Homo/lesbisch/Transseksueel/Genderfluid/rituelen overgang

Lesopbouw Suggesties Informatie geven vanuit verschillende disciplines. Samen met de klas onderzoeken waar de grenzen van gender liggen. Samen met de klas de verschillende genders onderzoeken en woorden geven aan de termen. Daarnaast informatie geven over het overgangsritueel van puber naar volwassene.

Informatie die je in de les kan gebruiken

Gender vanuit de kunsten en Griekse mythologie

Eeuwenlang hebben kunstenaars zich laten inspireren door de Griekse mythologie. De spannende en meeslepende verhalen raken universele thema's, die steeds actueel blijven. In een nieuwe serie artikelen onderzoekt //Vensters de rol van mythologie in de kunst. Vandaag het eerste deel in de serie over de mythe van Salmacis en Hermafroditus. Wat leert dit ons over intersekse in de kunst?

Genderneutrale toiletten, transgenders die geweerd worden uit het Amerikaanse leger en een officieel verbod op discriminatie van intersekse personen. Een greep uit het nieuws van het afgelopen jaar laat zien hoe actueel de thema's "gender" en "seks" op dit moment zijn. Hoe gaat onze samenleving om met personen die niet in de klassieke vakjes man of vrouw vallen?

Slapende Hermafroditus

Een van mijn favoriete beelden in het Louvre is de Slapende Hermafroditus. Het lijkt een slapende vrouw die je vanaf haar rug ziet. Maar schijn bedriegt! Aan de andere kant blijkt de slapende Venus zowel een penis als borsten te hebben. Het originele bronzen beeld werd rond 155 v Chr gemaakt door Polykles, maar tegenwoordig overleven alleen nog Romeinse kopiën.

Het beeld laat zien hoe er in de tijd van de Grieken en Romeinen tegen intersekse werd aangekeken: ze vonden het maar gek. De beelden van Hermafroditus zijn bij de Romeinen vooral om te lachen. Ze zijn een beetje ondeugend. De Romeinse schrijver Diodorus schreef: "Sommigen zeggen dat deze Hermaphroditus een god is [...] omdat hij een lichaam heeft dat mooi is en delicaat als die van een

vrouw, maar de mannelijke kwaliteit en kracht van een heeft. Maar er zijn mensen die verklaren dat zulke wezens van twee geslachten wangedrochten zijn."

In deze laatste zin schuilt het ware oordeel van veel Romeinen. De populaire beelden moeten niet geïnterpreteerd worden als een teken van tolerantie. De geboorte van intersekse personen werd in de oudheid meestal gezien als een slecht voorteken. Veel baby's met dubbelzinnige geslachtsdelen werden daarom gedood.

Gender vanuit medische interesse

Nadar

In de 19e eeuw maakte de Parijse societyfotograaf Nadar een serie foto's over een intersekse persoon, die zichzelf vrouw voelde. Ze had een vrij mannelijk postuur en geslachtsdelen die zowel mannelijke als vrouwelijke kenmerken hadden. Nadar maakte de foto's in opdracht van een Franse internist, Armand Trousseau.

De foto's werden niet gemaakt om te lachen of om te choqueren zoals bij de Romeinen, maar vanuit een medische interesse. Het zijn waarschijnlijke de eerste foto's van een intersekse persoon, die ooit werden gemaakt. Nadar publiceerde de foto's niet en gaf alleen toestemming voor gebruik in een medische context. Toch hangen ze tegenwoordig in musea als kunst.

Intersekse Transgender

Er is tegenwoordig meer aandacht voor intersekse en transgenders. Rolmodellen zoals rockzangeres Ryanne van Dorst (Elle Bandita), geboren met mannelijke en vrouwelijke geslachtskenmerken, helpen om de onderwerpen meer bespreekbaar te maken. Mensen hebben tegenwoordig meer vrijheid om zich te identificeren zoals ze zelf willen. Het is mogelijk een genderneutraal paspoort te krijgen en ook geslachtsverandering is steeds minder een taboe.

Kunstenaar Marc Quin maakte twee beelden van Buck Angel and Allannah Starr, twee transgenders die met operaties hun geslachtsdelen lieten veranderen. Ze staan hand in hand zoals moderne Adam en Eva. Buck en Allannah werken beide in de porno-industrie en daarom maakte Marc Quin ook een beeld waarin ze seks hebben.

Buck roemt Marc Quinn omdat hij aandacht besteed aan transgenders: “Voor mij is het niet alleen mensen leren over transseksueel zijn, maar ook over mens zijn.” Toch besluit mij de vraag of er sinds de Romeinen zoveel is veranderd? Zijn deze beelden van Buck & Allannah een blijk van acceptatie van genderverschillen? Of is dit net als bij de Romeinen een bron van verwondering en vermaak?

Gender vanuit cultuur

Ardhaneswara

Ardhaneswara is een eeuwenoude godheid. Of eigenlijk godheden. Godin Shakti en god Shiva delen samen één lichaam: half man en half vrouw. Dit beeld staat symbool voor het idee dat iedere man óók vrouw is, en iedere vrouw óók man.

Osho zei het zo simpel als dit:

"We all were created by a man and a woman, so we equally carry aspects of both."

Compleet in jezelf

Ardhaneswara symboliseert een belangrijke mogelijkheid die we allemaal hebben: om vervulling te vinden in jezelf. Of je nou een partner hebt of niet, je bent niet van een ander afhankelijk om jou 'compleet' te maken. Je bent het geheel; vrij van elk gebrek.

Tantra zegt: ieder mens heeft in potentie toegang tot alle kwaliteiten die er bestaan. Mannen én vrouwen kunnen gevoelig, liefdevol, vurig, woest, zacht, krachtig, helder en vol compassie zijn.

Als je je er niet bewust van bent, kunnen de beelden over mannen en vrouwen uit je cultuur veel voor je leven bepalen. Welke kwaliteiten vind jij passend voor je eigen of de andere sekse? Mag je als man gevoelig en compassievol zijn? Of als vrouw daadkrachtig en helder? ... of laat jij het belichamen van deze kwaliteiten over aan een ander, zoals je geliefde?

Innerlijke man of innerlijke vrouw

In Tantra doen we veel onderzoek naar wat het betekent om onze eigen sekse te belichamen. Zijn we wel echt zo verschillend als die ander? We werken regelmatig met het beeld van een innerlijke man of vrouw. Daarin komen de kwaliteiten samen die we naar de randen van ons bewustzijn hebben verbannen.

Gender vanuit rolmodellen

Break Free- Ruby Rose

Op haar 12^e kwam Ruby Rose uit de kast bij haar moeder, zonder dat ze zich dat zelf helemaal realiseerde. Zonder een label op te plakken, vertelde Ruby haar moeder dat haar eerste vriendje waarschijnlijk een meisje zou zijn. Ruby's coming out-verhaal is super schattig, maar het is ook belangrijk. Door erover te praten in haar interview met Sunday TODAY, laat Ruby andere tieners die worstelen met hun seksuele geaardheid weten dat ze niet alleen zijn. Zo vertelt Ruby open over haar genderfluïde identiteit. Eerder al gaf Ruby haar fans een belangrijke boodschap mee over seksuele en genderidentiteit met haar video 'Break Free' uit 2014. Met deze video wil ze laten zien dat haar uiterlijk niet gaat over conventioneel 'mooi' zijn, maar over wie ze is.

<https://www.youtube.com/watch?v=E29Trmnkmmk>

Frida de feministe

Frida is altijd een groot voorvechtster geweest van gelijke rechten, niet alleen voor mannen en vrouwen, maar voor iedereen die in die tijd ongelijk werd behandeld vanwege zijn geaardheid, ras, geestelijke gesteldheid of handicap. Ook in haar strijd om genderneutraal te zijn was ze haar tijd ver vooruit. Ze weigerde zich in het hokje 'vrouw' te laten stoppen en benadrukte haar mannelijke trekken, zoals haar mono-brow, die ze zelfs donkerder maakte met een oogpotlood. Ook liet ze haar okselhaar en het snorretje op haar bovenlip gewoon staan. Sterker nog, ze dikte deze zogenaamde vrouwelijke imperfecties zelfs aan op haar portretten. Tegelijkertijd omarmde ze ook haar vrouwelijke kant door gekleurde jurken te dragen en haar haren te verfraaien met vlechten en opvallende bloemen. Ook in haar huwelijk met de gerenommeerde kunstenaar Diego Rivera wilde Frida een 'complete' vrouw zijn, en niet alleen maar de zorgende vrouwenrol aannemen, wat in die tijd van echtgenotes werd verwacht. Sowieso heeft ze zich nooit aan de stereotype rolpatronen gehouden: ze bokste en worstelde, deed tequiladrinkwedstrijden met mannen en droeg mannenpakken op familieportretten, terwijl haar moeder en zussen jurken aan hadden. In plaats van huisvrouw te worden, koos ze

ervoor om door te studeren. Frida was één van de vijf meisjes op een school met driehonderd jongens.

Genderneutraal

Genderneutrale kinderkleding en toiletten waar zowel mannen als vrouwen naar binnen mogen – we kenden het tot voor kort nog niet dus zien het makkelijk als modern gedoe. Maar het idee van gender als iets dat fluïde is, <https://decorrespondent.nl/4522/acht-pijnlijke-vragen-over-gender-die-je-niet-durfde-te-stellen> is verre van nieuw.

Het is juist een eeuwenoud idee dat over de hele wereld werd gedeeld – voordat koloniale machten dit, vaak aan de hand van religieuze opvattingen, de kop in probeerden te drukken. Een rigide onderscheid in ofwel een vrouwelijke, ofwel een mannelijke identiteit is niet altijd zo vanzelfsprekend geweest als we tegenwoordig aannemen.

Opvallender nog: het is vooral het Westen geweest dat het idee van gender beperkte tot het binaire.

Hoe kan dat? En wat zegt het verleden over de mogelijkheden die we nu en in de toekomst hebben?

Waarom We’wha zowel man als vrouw was

Er zijn talloze geschiedenissen te vertellen van mensen en culturen die een gefragmenteerder beeld schetsen van gender dan het rigide onderscheid man-vrouw dat wij in het Westen kennen – in Nederland identificeert bijvoorbeeld 3,9 procent zich niet met het geslacht waarmee diegene bij de geboorte is geregistreerd.

Een zo’n geschiedenis is die van de inheems Amerikaanse kunstenaar en diplomaat We’wha (1849-1896). We’wha behoorde tot de Zuni, een volk uit het gebied dat we nu als New Mexico kennen.

We’wha gold als een begaafd kunstenaar, van wie ook werk is opgenomen in het Amerikaanse Museum of National History. Het zijn prachtige potten, gemaakt in een traditie die waarschijnlijk teruggaat tot de prehistorie, van een kwaliteit die ook de Europese kolonisten niet ontging.

We’wha was namelijk een geliefde gast onder de witte Amerikaanse bovenklasse en bepleitte hartstochtelijk de waarde van de Zuni-cultuur. In 1886 werd We’wha voorgesteld aan de president van Amerika, Grover Cleveland.

In kranten en tijdschriften, waar destijds uitgebreide portretten verschenen, stond dat We'wha een vrouw was: er werd geschreven over 'een excentriek kind van de natuur' en 'de Zuni-prinses We'wha.'

We'wha was alleen geen prinses. Onder de Zuni werd We'wha beschouwd als vrouw noch man. Voor de Zuni was gender namelijk iets wat iemand *aanneemt* en niet iets wat bij de geboorte al is *bepaald*.

<https://www.youtube.com/watch?v=yBJdzWXD40c>

GenderFluid Artiesten

https://www.youtube.com/watch?v=TvnYmWpD_T8

<https://www.youtube.com/watch?v=iYYRH4apXDo>

<https://www.youtube.com/watch?v=6swmTBVI83k>

<https://www.youtube.com/watch?v=FJffZqTIWrQ>

Rituelen overgang puberteit volwassenheid

De pubertijd in een mensenleven is de overgang van kind naar volwassen zijn. In allerlei culturen zijn daar rituelen voor bedacht. Ook in de kunst zijn veel voorbeelden te vinden die gaan over man en vrouw en het onderwerp seksualiteit.

De liefde, de aantrekkingskracht tussen vrouwen zijn vaak onderwerp van kunst. Er is ook een echte term voor de inspiratie vorm van de liefde voor in de kunst. Dat wordt de Muze genoemd. Om een voorbeeld te geven, de schilder Pablo Picasso had in zijn leven wel vijf vrouwen en elke keer als hij een nieuwe vrouw ontmoette ontstond er in zijn werk een nieuwe stijlform.

Masker filmpje over meerdere vrouwen en rijkdom.

<https://www.youtube.com/watch?v=OXfLsU9Ne14>

Afrikaanse rituele maskers

https://www.youtube.com/watch?v=E48hQOEz_LA

<https://www.nationalgeographic.nl/video/tv/zeldzame-beelden-van-nieuwe-paradijsvogelsoort-laten-vreemd-baltsgedrag-zien>

Maar ook mensen vertonen baltsgedrag. Mensen hebben daar meerdere manieren voor die we soms ook zelf verzinnen. Dieren doen vaak dezelfde dingen als ze baltsen of bronzen. De manieren van mensen zijn:

- aardig doen
- proberen een praatje met die iemand aan te knopen
- kletsen
- stoer(der) doen
- date aanvragen
- mooi eruit proberen te zien
- uitsloven (meer)

In 2021 is er een remake gemaakt van de film WESTSIDE STORY

De liefde, het gedrag tussen jongens en meisjes en het opgroeien in een bepaalde cultuur staat er in centraal.

<https://www.youtube.com/watch?v=A5GJLwWiYSg>

Een Ritueel voor de overgang van meisje naar vrouw.

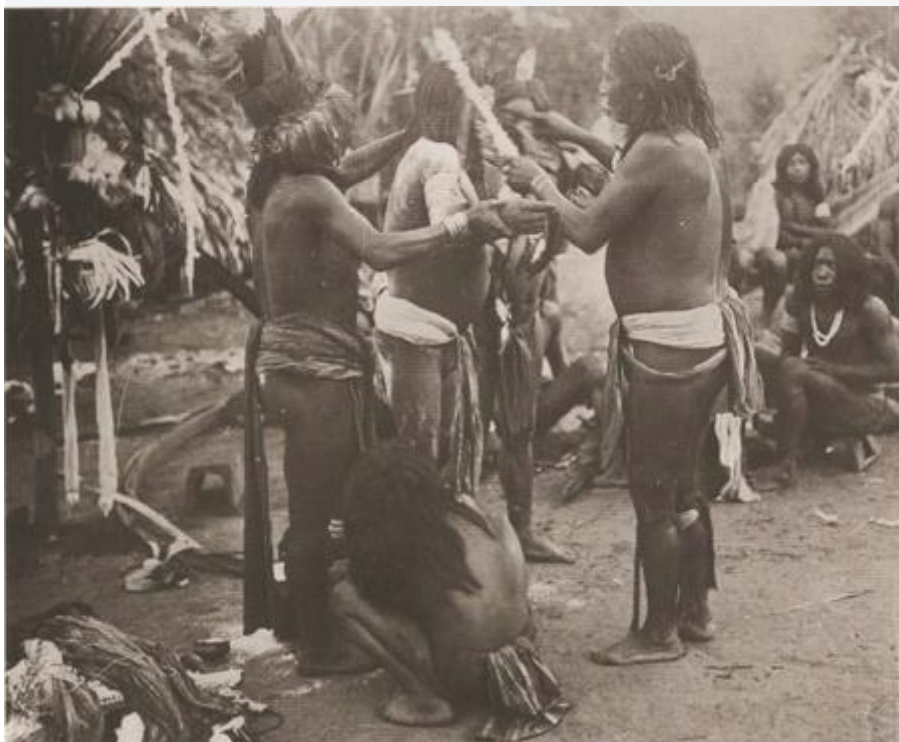
Een heel bekende is het Feest van de Vijftien Jaar, Le Fiesta de Quince Años, in diverse landen in Latijns-Amerika. Het meisje viert dan haar overgang van meisje naar vrouw. Het feest dat gevierd wordt is praktisch even belangrijk als haar bruiloft later. Ze is geen niña (kind) meer, maar een señorita (een jongedame). Ze mag vanaf nu zelf naar de bioscoop, naar een discotheek en mag vanaf nu een novio (vriendje) hebben. Het feest begint met een bezoek aan de kerk. Na de kerk gaat het hele gezelschap uitgebreid ontbijten. De hele dag door wordt er overvloedig gegeten en gedronken, ook al zou de familie dat amper kunnen

betalen. Dat hoort gewoon zo. Een voor een druppelen dan de andere gasten binnen, allemaal met een mooi cadeautje. Na het eten wordt er gedanst. De vijftienjarige danst de Weense Wals met haar vader, haar ooms, haar broers en iedereen die dat wil. Ze mag niemand weigeren, zelfs de grootste dronkelap niet. Door te dansen laat ze zien dat ze uit de voeten kan in de wereld van volwassenen.

Bij de Apachen, indianen uit het zuidwesten van de Verenigde Staten, is er een vierdaags ritueel voor meisjes in de puberteit. Tijdens het ritueel wordt de meisjes het juiste vrouwelijke gedrag geleerd. Een oudere vrouw kneed haar als het ware in de juiste vrouwelijke vormen. Na het kneden wordt ze niet meer als meisje gezien, maar als een volwassen vrouw. Het meisje stelt tijdens het ritueel de Wit Beschilderde Vrouw voor uit een oud verhaal van de Apachen.

Apache ritueel voor pubertijd

www.youtube.com/watch?v=r1Cx_9YDQEc

Tot de uitgebreide inwijdingsriten bij overgang uit de jongensklasse naar die der volwassen mannen, behoorde bij veel Indianen de 'wespenproef'. Verdoofde wespen of grote bosmieren worden in menigte gevangen en aan gevlochten matten bevestigd. De in te wijden jongen krijgt dan zo'n 'vest' langdurig tegen het lichaam aangedrukt en behoort de pijn van talloze steken of beten 'manmoedig' te doorstaan. Ook voor volwassenen werkt deze ingreep 'versterkend', betogen de medicijnmannen.

